

Jak mluví Východ a Západ?

Foto: oatawa - Adobe stock

Už vícekrát jsme se, vážení a milí čtenáři, na těchto stránkách setkali s rozlišováním mezi křesťanským „Východem“ a „Západem“. Pojdme si tedy dnes říci, co se tím vlastně rozumí a jaký smysl má toto rozdělování i pro pochopení toho, jak slavíme bohoslužbu.

Představme si, že se díváme na mapu Středomoří – části světa kolem Středozemního moře, tedy přibližně na „jižní půlku“ Evropy, sever Afriky a západ Asie. Tady, jak určitě víte z hodin dějepisu, se začínají psát důležité kapitoly světových dějin. Tady vzniká a šíří se křesťanství ve svých prvních staletích, tedy v době, kdy tento prostor ovládá Římská říše.

Středomoří ovšem rozhodně nebylo zcela jednotnou oblastí. Řím byl sice hlavním městem, jeho vliv však nebyl v celé říši stejně výrazný. Zvláště na východě naprosto bezkonkurenčně převládala řecká kultura a řecký jazyk, který ostatně sloužil v celém impériu jako neoficiální, přesto uznávaný nástroj komunikace. Jazykem státní správy byla latina, obchodníci se však mezi sebou domlouvali převážně řecky.

Řečtina se stávala hlavním jazykem i mezi lidmi z národů, které dříve používaly jiné jazyky. Vzpomeňme si jen na spory v mladičké jeruzalémské církvi, kde hrozil konflikt mezi „hebraisty“ a „helénisty“ – tedy uživateli různých jazyků, v tomto případě hebrejštiny (či spíše aramejštiny) a řečtiny. A již ve 3. století před Kristem vzniká v Egyptě překlad Písma

(dnes bychom řekli „Starého zákona“) z hebrejštiny do řečtiny. Legenda vypráví, že na něm pracovalo sedmdesát židovských učenců, proto se mu říká latinským výrazem pro sedmdesátku: Septuaginta.

Septuaginta se stala Písmem svatým první křesťanské generace – najdeme-li v novozákonních textech citáty ze Starého zákona, takřka bez výjimky jsou to citace právě z tohoto překladu. Ostatně první křesťané – s výjimkou jeruzalémské komunity – mluvili převážně řecky a Nový zákon je psán také v tomto jazyce.

JENOM ŘEČTINA?

Řečtina samozřejmě nebyla jediným běžným jazykem na východě Středomoří. Řecká kultura se zde setkávala se staršími vlivy, které měly za sebou pozoruhodnou minulost a obrovské bohatství literární tvorby. Můžeme samozřejmě jmenovat hebrejštinu – jazyk, kterým byla původně sepsána většina starozákonních knih a který byl v Ježíšových dobách používán jako obřadní řeč při bohoslužbách.

Ježíšovou mateřštinou však nebyla hebrejštiny, nýbrž aramejštiny – jazyk blízký, příbuzný, který Židé převzali v průběhu staletí před Kristovým narozením. Je pozoruhodné, že aramejštiny dosud přežívá – na Blízkém východě ještě žijí rozptýlené komunity, které mluví Ježíšovým rodným jazykem.

Spolu s hebrejštinou, ale i s arabštinou patří aramejštiny do rodiny jazyků semitských, které se svou strukturou velmi výrazně liší od řečtiny, latiny, ale i češtiny. Ty totiž patří k jazykům, které nazýváme in-

doevropské. A indoevropským jazykem byla také perština, která do blízkovýchodní oblasti pronikala z dnešního Íránu.

A aby toho nebylo málo, podívejme se do Afriky, konkrétně do Egypta. Zde se mezi lidmi v prvních křesťanských staletích stále ještě udržoval starý egyptský jazyk, kterému se v jeho poslední vývojové fázi říká koptština. Je vzdáleně příbuzná semitským jazykům. A svými vlastními jazyky mluví také Etiopie, země s pozoruhodnou křesťanskou minulostí.

PROČ TAKOVÉ JAZYKOZPYTNÉ VÝKLADY?

Chtěl jsem vám tím, vážení a milí čtenáři, ukázat, že svět, ve kterém vznikalo a šířilo se křesťanství, byl velmi pestrý – mohli bychom říci dnešním slovem „multikulturální“. Rodící se církev z této reality vycházela a reagovala na ni. Bohoslužba se nerozvíjela ve vzduchoprázdnu, nýbrž v konkrétních společnostech, která mluvila svými jazyky, což také šlo ruku v ruce s tím, jak tyto lidé a tyto komunity vnímali a chápali svět, jak mluvili od dobrém Bohu a jak si předávali poselství spásy – radostnou zvěst, evangelium. Těším se, že si to budeme moci ukázat na konkrétních příkladech – ale to až příště!

Požehnané těšení přeje
OTEC ZDENĚK DRŠKA

BOŽÍ INFLUENCER

TEXT ZBYNĚK PAVLENSKÝ
KRESBA CZINA

CARLOVY RODIČE BYLI SICE JAKO RODILÍ ITALOVÉ POKŘTĚNI, ALE VÍRU NEPRAKTIKOVALI A NIC O NÍ NEVĚDĚLI. BOŽÍM ŘÍZENÍM SE CARLOVOU CHŮVOU STALA BEÁTA, KTERÁ HO ZAČALA VYUČOVAT VE VÍŘE. PRVNÍ PLODY NA SEBE NENECHALY DLOUHO ČEKAT.

POKRAČOVÁNÍ PŘÍŠTĚ